

CIPKAR (ulje)

NE ZAMERAM NA OVOME „SVETU“

Da li ovim redovima mogu izvesti „čorsokat sterilnih sveta?“ Da li uime moralne odgovornosti za napisanu reč mogu da mimođem način na koji mi Miroslav Egerić u svom napisu „Impresionizam“ i impresionizmu“ nude neke „savete“ i „upozorenja“?

A evo načina o kojem govorim. Miroslav Egerić tvrdi da pojedine delove tekstova Milosava Mirkovića, koje navodim u svom napisu „Kritika pre kritičara“, „očigledno“ nisam razumeo. Razloge za ovu „očiglednost“ Miroslav Egerić ne navodi. Koji su kriteriji ove očiglednosti? U ovom slučaju verovatno neki želje Milosava Egerića da tako bude. Na jednom mestu M. E. tvrdi: da stavovi koje navodim ne kažu ništa o Milosavu Mirkoviću, pošto su istrgnuti iz organske celine njegovih članaka. Nedam se da je dobro što nisam bio u mogućnosti da navedem celinu tih članaka. Onda M. E. ne bi bio u mogućnosti da ipak ove citate dozivi kako celinu te da ih nazove „malim lirskim medaljonima“.

Napis od dva strane koji sam objavio u „Gledištu“ br. 5 bio je dovoljan Miroslavu Egeriću da me okvalifikuje „bahatim formalnim logičarom“. Druže Egeriću, sasvim prijateljski bili želeo nešto da vam kažem. Ako i u budućnosti smatrate da je neki napis formalno logički konstruisan, nazo-vite taj napis takvim, navedite argumente po kojima proizlazi vaša ocena, i nemajte zbog jednog napisa da pravite generalizaciju o tome kakvo je duhovno ustrojstvo čitave jedne ljestvenosti. Time cinite tipično formalno logičku grešku pravljenja opšteg zaključka a da nemate za njega dovoljno premissa.

Mišljenja sam da dociranjem možete izbeći ako kažete: „Pročitajte druže Raliću, bez ikakvog dociranja, članak Milosava Mirkovića...“ Nije dovoljno rečima se ogradići od „mesjanstva“. Mogli ste bar reći neki razlog vašeg saveta, mogli ste pokusati da počakate, a ne da kažete, da kritičarski senzibilitet Milosava Mirkovića nema nikakve veze sa „fragmentima naše kritike“.

Ako već niste mogli izbeći, kako kažete, „nemio, grub sud“ koji nameće utisak da je te rečenice ispisala prosta inferiornost, nesrećan spoj koji čine udružene loša pobuda, malo znanje i feljtonski brzoplet ostavljajući sa pretencijom na objektivnost“, mogli ste bar izbeći vašu kritiku mog znanja gramatike pomislivši bar za trenutak da postoji mogućnost da je štamparska greška što u mom napisu stoji „sa nekim sjajem“, a ne „nekim sjajem“. Bar da ste pomislili na tu mogućnost pa se optekli i ogradili od saveta dobrog poznavaca gramatike.

Muslim da se već i iz ovoga oseća način razgovora Miroslava Egerića u pomenutom njegovom napisu. Pominjam samo da je Miroslav Egerić izrazio brigu o men-

talnom zdravlju svih mladića sličnih Raliću. Verovatno se ovi mladići osećaju zaštićeni zbog uzdružne brige koja dolazi od ozgo, od onog koji sve vidi i sve shvata i sve zna, a koji za sebe kaže da nije poklonik ideje o „mesečinu“. I pored svecanog upozorenja da ne zeli da dočira, da se zalaže za konstruktivne razgovore, Miroslav Egerić ipak na kraju svog nepisa skoro nareduje Raliću, „ekstratu iz niza jednorodnih faktata“, da mu ne ostaje drugo nego da se u buduce „svetske vreve“.

U ime čega ovaj Egerićev zahvat?

Moje uverenje da ovakvo obdobje razgovora sa čovekom, koji stoji iz nekih drugih stavova, označava birokratski napor učuvanja svog konteksta, svojih granica, i svojih težnji da te granične svojih stavova proširi do „svetske vreve“.

Ako ovo nije činjenica otkuda onda grupaška logika, otkuda bra-

njenjeno sledi sledeće činjenice. Ako je moj napis Kritika pre kritičara („Gledišta“ br. 5) ocenjen od T. I. („Gledišta“ br. 6 — 7) kao običan pucanj u prazno, a od Miroslava Egerića kao ispljen čorak na „jednog relativno pismenog i osedljivog kritičara“, zašto je onda bilo potrebno dva puta dočekati rafalom potpisniku pomenutog napisa.

Druže Egeriću, sloboden sam da vas mesto zamolim. Istina je, da ako bili poslušao „savete“ koje mi deli u vašem napisu, ne bili imao prava da vam ma šta predlažem. Ako ne mogu u vašem napisu, ja ipak nalazim u sebi dovoljne razloge da ipak to učinim.

Verujem da se u principu i vi slazežete da uspešnost književne polemike u mnogim zavisiti od motiva onih koji u nju ulaze. Određeni stepen moći da se bude „kooperativni u procesu komunikacije“ neophodan je uslov da jedna polemika počne u svrhu rešavanja određenih problema. Ukoliko oni koji polemiku nisu spremni na ulaganje naporu u cilju razumevanja, otkrivanju zajedničkih pretpostavki prilikom pojave teškoća, nesumnjivo je da im izmene mogućnost kulturne polemike. Isto tako, prilikom polemike čiji motivi nisu lična afirmacija, sujeta, neki grupni interes ili poltronstvo već rešavanje problema, ne treba se grevjeti držati za pojedine nedovršene formulacije (pogotovo ako je to napis o svega dve strane), iako je glediste u celini jasno. Uzdržavanje od poštovanja argumenta sa sarkastičnim primedbama je takođe neophodan uslov iskrenih razgovora.

Ako se vi dakle u principu slazežete s navedenim, zamolio bих vas da, ako imamo mogućnost, bar početak, povedemo razgovore oko nekih stvarnih problema.

Stojim na stanovistu da je impresionističko određenje književne kritike uzaludan pokusaj da se kritika umrtvi, da se pretvori u ono o čemu treba da govoriti, u umetnost. Mislim da stav, da se literatura ne može dokazivati neliterarnim razlozima, ne stoji. O „lirskej medaljonima“ pesnika ne može ništa objektivno da se kaže „lirskej medaljonima“ kritičar. Impresija koja nastaje u kritičaru kod estetski doživljava jedno umetničko delo samo onda govoriti na način kritike nešto o delu ako se racionalno uboliči, ako se na kriterijumima osloni i egzaktno izloži.

Počinimo druže Egeriću, ako želite, razgovore o ovim stavovima. Mislim da će biti u stanju da ih, ako razgovor nastavimo, odbriam. Mislim isto tako da će moći da pokažem da Miroslav Mirković nije književni kritičar već samo pisac impresionističkih eseja, u kojima možda možemo i da uživamo, ali ne i kritičke sudove o umetničkim delima da nalazimo.

Prvoslav RALIĆ

ezra paund

pojava igračice

za svadbu u Kani galilejskoj

Tamnooka,
O ženo mojih snova,
U sandalama od slonovače,
Neuporediva medu igračicama,
Nogu najhitrijih.

Ne nadoh te pod šatorom,
U tamni prigušenoj.
Ne nadoh te na studencu
Između žena s testijama.

Ruke su twoje drovo mlado ispod kore;
Lice je twoje reka obasjana.

Bela kao badem su ramena twoja;
Kao mlad obašćen.
Evensi te ne čuvaju;
Ni rešetke od medi.

Tirkiz poslaten i srebro krase odmoriste twoje.
Haljina mrka, zlatotkana,
Nabranja je oko tvog tela,
O Natat-Ikanae, „Grano na recti“.

Kao potoci medu rogozinom na meni su ruke twoje
A prsti twoji ko u ledu reka.

Device twoje bele su kao oblatak;
Poj njihov okružava te!

Neuporediva medu igračicama
Nogu najhitrijih.

»ijon, mrtav godinu tavnu«

Pusti su puti,
Pusti su puti zemlje te
Gdeagnuti

Cvetovi sumorne glave drže.

Uzamanagnuti.

Pusti su puti zemlje te

Gde je Ijon

Bludeo jednom a ne bludi više

Već na lice tek isčeši lici on.

pitoma mačka

„Odmaram se u društvu lepih žena.
Žašto se uvek laže u takvim stvarima?
Ponavljam:
Odmaram se kad časkam sa lepim ženama,
Iako ne prćamo ništa drugo do besmislice,

Preterenje nevidljive antene
Odjednom je i uzbudljivo i carobno.“

himero

Dusa twoja
Rasla je nežno sa zasićenjima

Atis,

O Atis,
Čeznam za tvojim usnama.

Čeznam za tvojim uskim grudima,

Ti nespokojan, neubrani.

doria

Budi u meni u meni ko večne čudi

Prolazne stvari što su —

radioti od cveća.

Uzmi me u ljutoj samoci

neprisognjih hridi

I surhi voda.

Neka bogovi nežno o nama govore

U dane buduće

Senovito cveće Orkusa

Da te spominje.

zašto šiće na sveca

Prvoslav Ralić me svrstava u birokrata, aprioriste, sektaše, atatkeru procese demokratizacije naše kulture (verovatno ima još rafova) samo zato što sam se usudio da kažem u članku „Impresionizam“ o impresionizmu“ da njegova beleška objavljena u GLEDIŠTINU nema osnovne kvalifikacije pismenog sastava, da je zbirka opštih mesta i kvazikonstrukтивne retorike o književnoj kritici, sa mestimčim insinuacijama, i da zbog svega toga ostavlja „nemio, grub utisak da je te redove ispisala prosta inferniost, nesrećan spoj koji čine sami ovi“.

Da je u svom velikodušnom tekstu rekao makar i jednu noviju rečenicu o kritici, da je u bilo čemu, novinom argumenta ili izrazitošći sile, otvorio mogućnosti za razgovor o književnoj kritici samo retkot doktrinari u mrazovlju ostalo bi da takav razgovor odbije.

Ovakav, tresla se gora... Trenutak disponibilnosti, blagosti petrovaradinske, igre svetlosti na Dunavu – izgubljen je za uvek. Ali možda i to ima neki smisao, prikriven pouku budućem polemici.

Miroslav EGERIĆ